

BOHUMIL HRABAL - POSTŘÍŽINY

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

kratší humoristický román (proza, epika) – vzpomínková (autobiografická) proza

Literární směr:

vydáno r. 1976 (jako součást trilogie Městečko u vody) – zhruba střední období autorovy tvorby; česká poválečná literatura

Slovní zásoba:

bohatý jazyk charakteristický pro B. Hrabala – často hovorová čeština se slováckými nářečními prvky - (“vítajte”, “já su”, “co je s tebou”, “tož”, apod.)

Stylistická charakteristika textu:

střídaní se monolog (vyprávění) Maryši s barvitými dialogy (přímou řečí) mezi jednotlivými postavami; v díle je patrná obrovská autorova fantazie

Vyprávěč:

vyprávěčem (kou) je hlavní hrdinka příběhu, Maryša (-ich forma) – přímá účastnice děje

Postavy:

FRANCIN: správce pivovaru; mírně zakřivený muž – jí a pije velice střídavě; snaží se chovat spíše zdrženlivě; chce se o Maryšu starat jako muž o ženu, ta však taková rozhodně není; MARYŠA: krásná Francinova manželka; je jeho pravým opakem – má ráda zabíjačku a pivo, což Francin nedokáže u tak hezké ženy pochopit; celé město ji obdivuje, což ji velice těší; je uchválena Pepinem; PEPIN: Francinův bratr, povoláním švec; živelný muž, svérázný hromotluk, který má smysl pro legraci – kvůli tomu se dostává do konfliktu s kultivovanějším Francinem; chová se obhrouble, ale je dobráček

Děj:

Maryša je manželkou Francina, správce pivovaru → jednoho dne do pivovaru přijede Francinův bratr Pepin → prohlašuje, že se zdrží pouze několik dní, ale nakonec zůstává delší dobu → Francin není nadšený, jelikož si z něj Pepin často dělá legraci → naopak Maryša se s ním výborně spřátelí a zažije s ním spoustu legrace → Pepin ji např. vysvětluje, jak vypadá vojenská puška (což Francina rozzuří), vylezou spolu za komín (na Francinovu radu), odkud je musejí dostávat hasiči, apod. → Maryšu uchvátí rádio, které zdánlivě zkracuje jinak dlouhé vzdálenosti → to ji přivede ke zkracování všeho možného, jako např. své sukně, nohou u židle nebo dokonce ocasu jejich psa → Francin je již zoufalý, Maryša si však při tanci poraní kotník, a tak se situace na chvíli uklidní → později se však Maryša znovu vrhne do bláznivých nápadů → u místního holiče si nechá zkrátit své krásné dlouhé vlasy, ty si poté přiváže ke svému kolu při cestě do pivovaru → tam však už Francinovi dojde trpělivost a Maryše přede všemi udělá výprask pumpičkou na kolo

Kompozice:

dílo je rozloženo do jednotlivých krátkých příběhů (historek), které na sebe často dějově ani časově nenavazují

Prostor:

městečko ve středních Čechách, blízko Prahy

Čas:

20. léta 20. století (meziválečné období; tzv. 1. republika)

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

strnulost, jednotvárnost a šed' malého města a většiny jeho obyvatel X výstřelky a bláznivé nápady několika lidí (jejich touha se odlišit a vyvázat se z příliš upjaté společnosti); představa muže o spořádané a slušné ženě X nekonvenční chování ženy, která se chce starat sama o sebe (konflikt běžného chápání ženy s moderní ženskou emancipací)

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

tzv. studená válka – napjatý stav mezi socialistickými a demokratickými mocnostmi (1947-1991); Šestidenní válka Izraele proti koalici arabských států (1967); vojska Varšavské smlouvy vstupují do Československa (1968)

Základní principy fungování společnosti v dané době:

po r. 1948 nesvoboda projevu a potlačování politických odpůrců komunistickým režimem

Kontext dalších druhů umění:

FILM: Miloš Forman (1932) – český režisér žijící v USA; Rudolf Hrušínský (1920-1994); HUDBA: Karel Gott (1939); Václav Neckář (1943); ARCHITEKTURA: Jan Kaplický (1937-2009) – český architekt žijící v Anglii

Kontext literárního vývoje:

probíhala 2. vlna poválečné literatury, tvořil např. Arnošt Lustig (Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou, Dita Saxová), Václav Havel (Audience, Zahradní slavnost) nebo Josef Škvorecký (Prima sezóna); v zahraničí zažíval rozvoj žánr sci-fi (Ray Bradbury, Arthur C. Clarke, Isaac Asimov)

AUTOR

Život autora:

Bohumil Hrabal (1914-1997) – významný český spisovatel, nejpřekládanější český autor 20. stol.; nar. se v Brně → r. 1919 stěhování do Nymburka → práva na UK v Praze + literatura, umění a filozofie → za 2. svět. války pracoval jako železniční dělník a výpravčí → dostudoval až po válce v r. 1946 → od r. 1949 pracoval v kladenských ocelárnách → r. 1956 se oženil → r. 1963 se začal věnovat pouze psaní → r. 1965 se stal členem Svazu čs. spisovatelů a redakční rady Literárních novin → po r. 1970 měl zakázáno publikovat → samizdatové a exilové vydávání → r. 1975 mu bylo dovoleno opět (cenzurované) vydávat → r. 1994 se setkal s V. Havlem a Billem Clintonem (prezident USA) → r. 1996 získal čestný doktorát na univerzitě v italské Padově a také medaili Za zásluhy od prezidenta Václava Havla → zemřel r. 1997 v Praze (po pádu z okna nemocnice Na Bulovce); ZAJÍMAVOSTI: některé jeho knihy byly velice úspěšně zfilmovány; za svou tvorbu obdržel mnoho českých i zahraničních ocenění

Vlivy na dané dílo:

vlastní autorovy vzpomínky na rodiče a pivovar, kde v dětství žil

Vlivy na jeho tvorbu:

nevlastní otec; Franz Kafka; autobiografické prvky (autentické životní zkušenosti); vlastní zážitky a zkušenosti z 2. světové války, nástupu komunismu a jiných historických událostí; vyprávění skutečných lidí; surrealismus

Další autorova tvorba:

Hrabalova tvorba je velice specifická (mísí se zde určitá grotesknost a komičnost s tragikou a pesimismem); PRÓZA: Ostře sledované vlaky (novela s tématem okupace); Obsluhoval jsem anglického krále; Pábitelé (sbírka povídek); Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet; Slavnosti sněženek; aj.

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):

FILM: Postřiziny (čs. film; 1980) – režie: Jiří Menzel; hrají: Magda Vašáryová, Jiří Schmitzer, Jaromír Hanzlík, Rudolf Hrušínský, aj.

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

značnou dobovou oblíbenost podtrhuje zfilmování z r. 1980 → dnes dílo patří ke klasickým českým lit. klenotům, stejně jako k vrcholům autorovy tvorby

Aktuálnost tématu a zpracování díla:

velmi originální a čtivý jazyk zajišťuje minimálně pro zpracování tohoto díla jistou nadčasovost – téma díla, zaměřené na kritiku strnulé maloměstské společnosti, však rozhodně nelze považovat za zastaralé

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

Zdeněk Jirotka – Saturnin (podobnosti můžeme hledat např. v originálně pojaté komičnosti a fantazii obou autorů), Vladislav Vančura – Rozmarné léto (jiné klasické české humoristické dílo)

román - prozaický epický žánr; delší rozsah a komplikovanější děj než povídka nebo novela; příběh zpravidla obsahuje více postav

2.vlna poválečné prózy - pozdější období od konce 2. svět. války; důraz na psychiku jedince; události jsou brány v širších souvislostech = odlišnost od precizněji zaměřených autorů 1. vlny poválečné prózy; např. Arnošt Lustig nebo William Styron